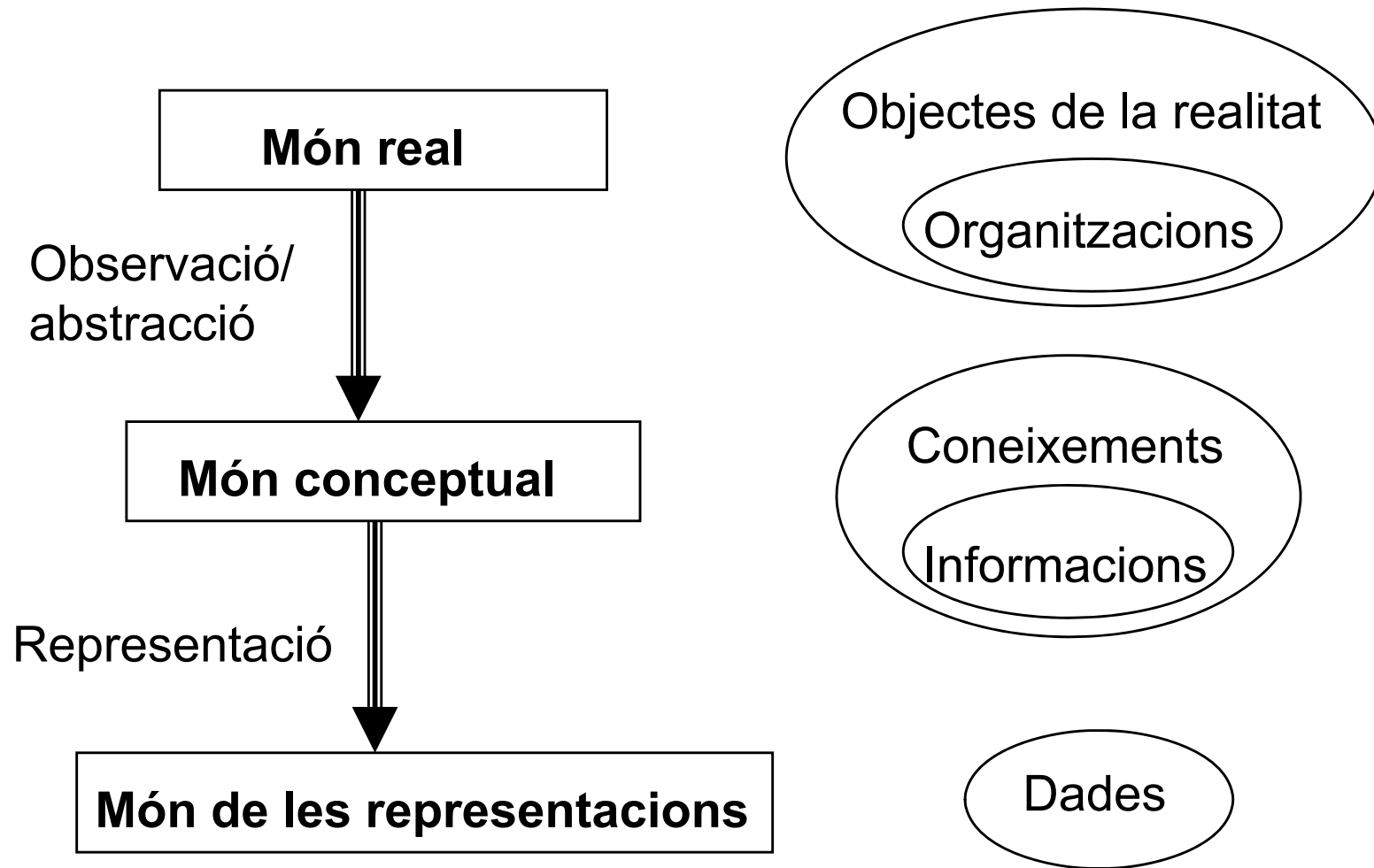

1. Introducció

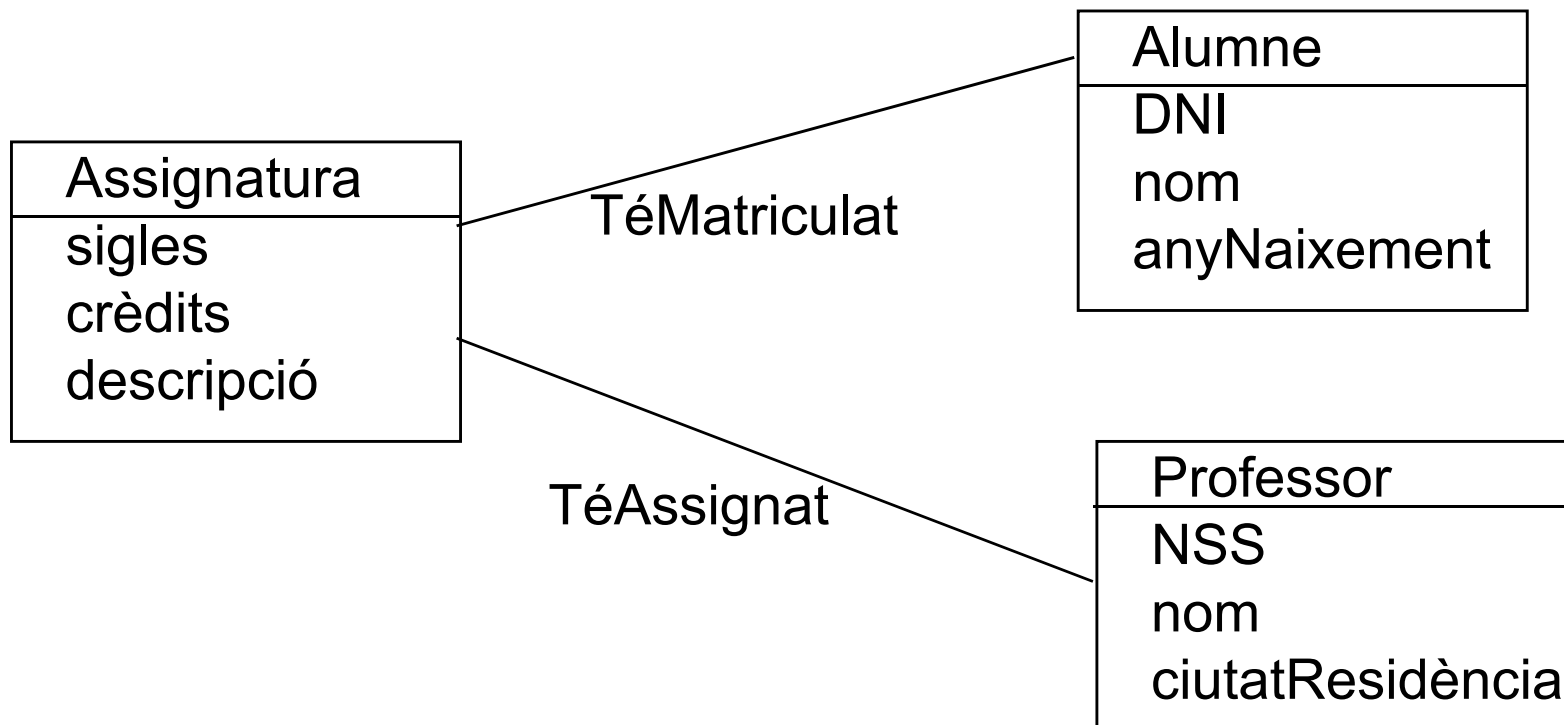
- Els tres mons
- Concepte de BD
- Els SGBD
- Arquitectura d'un SGBD
- Usuaris de BD

Els tres mons

El món conceptual

- **Classe d'objectes:** Descriu un conjunt d'objectes que comparteixen propietats, associacions amb altres objectes i tenen una semàntica comuna.
- **Atribut:** Propietat compartida pels objectes d'una classe.
- **Associació:** Interrelació entre classes d'objectes.
- Exemple:

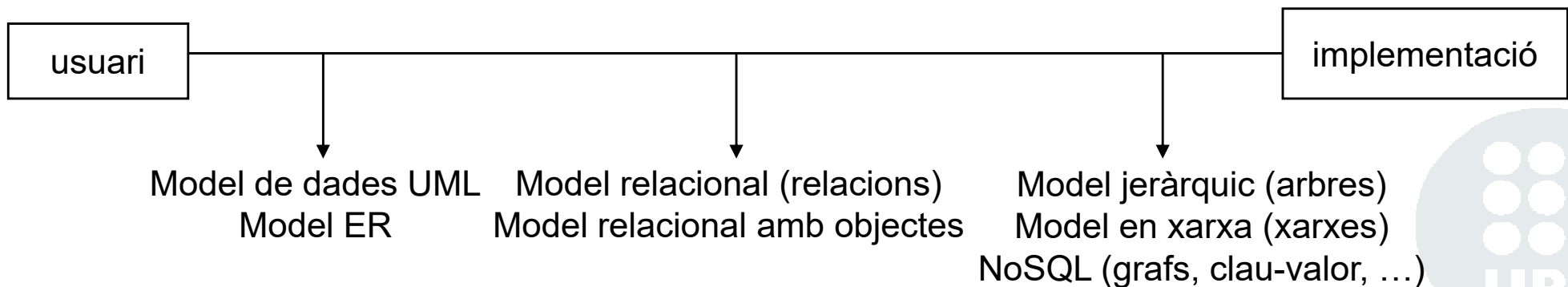
Concepte de BD

- Una base de dades és una col·lecció de dades que permet representar classes d'objectes, els seus atributs i les seves associacions i que està gestionada per un SGBD.

Model de BD: Conjunt de components o eines conceptuals que proporciona un SGBD per estructurar i manipular les dades.

- **Estructures de dades** amb les quals es pot construir la BD.
- **Operacions** per manipular i consultar les dades.
- **Regles d'integritat** que l'SGBD haurà de fer complir a les dades.

- **Models de BD**

Els SGBD ens proporcionen:

- **Persistència**
- **Eficiència en l'accés**
- **Emmagatzematge de quantitats massives de dades**
- **Accés multi-usuari**
- **Seguretat**
- **Fiabilitat**
- **Conveniència**

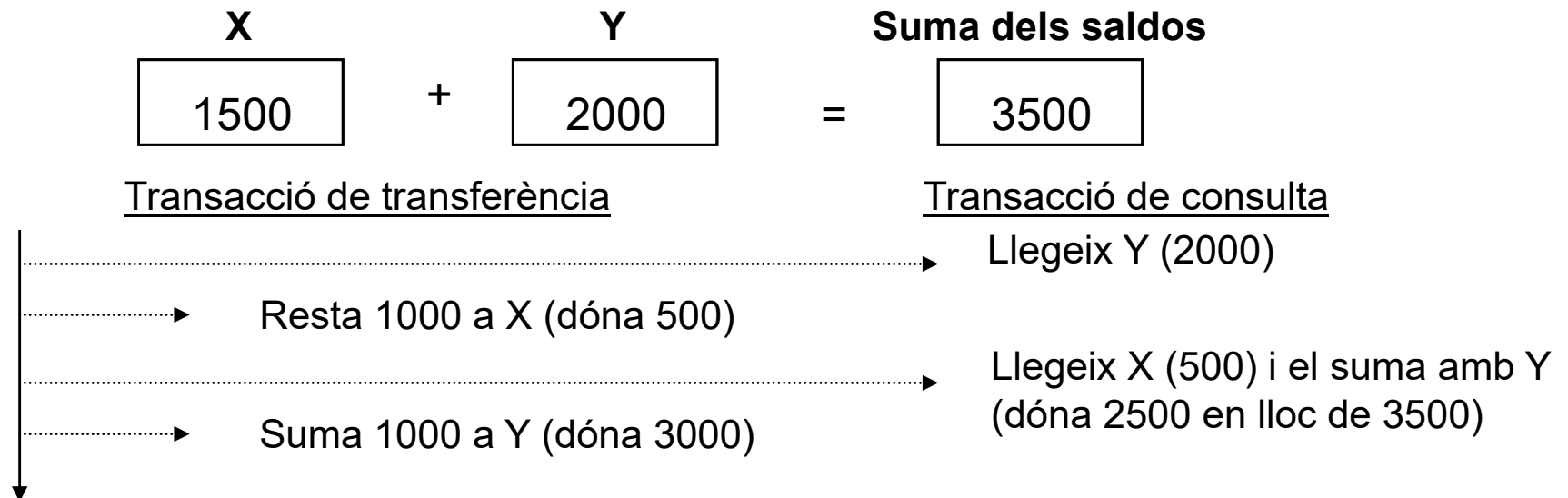
Accés multi-usuari

- Un objectiu fonamental dels SGBD és permetre que diversos usuaris puguin **accedir concurrentment** a la mateixa BD.
- Per tractar els accessos concurrents els SGBD fan servir el concepte de **transacció**:
- **Transacció**: conjunt d'operacions simples que s'executen com una unitat.
  - Ex: Transferència de diners d'un compte X a un compte Y
Càrrec a X de la quantitat q de diners
Abonament a Y de la mateixa quantitat q de diners
- Una transacció pot acabar de dues maneres:
  - COMMIT: Transacció confirmada.
  - ROLLBACK: L'SGBD ha de desfer la transacció.
- Poden donar-se **problemes de concurrència** entre transaccions.

Accés multi-usuari

- **Exemple** de problema de concurrència entre transaccions:

Transferència de 1000 euros del compte X al compte Y concurrentment amb una consulta de la suma dels saldos d'X i Y.

- Per aconseguir que les transaccions s'executin com si estiguessin aïllades, els SGBD usen diverses tècniques, la més coneguda de les quals és el **bloqueig** (lock)
- El bloqueig d'unes dades per una transacció consisteix a posar limitacions als accessos que les altres transaccions podran fer a aquestes dades.

Seguretat

- El terme **seguretat** se sol utilitzar per fer referència als temes relatius a la confidencialitat, les autoritzacions, els drets d'accés, etc.
- Un objectiu dels SGBD és el de garantir que les dades emmagatzemades només poden ser accedides per les persones autoritzades i de la forma autoritzada.
- Per assolir aquest objectiu cal:
  - **Identificació i autenticació dels usuaris**: Mitjançant una paraula clau, targeta, tècniques biomètriques, ...
  - **Possibilitat de definir autoritzacions o drets d'accés**: Una autorització dóna dret a un usuari o grup d'usuaris a accedir a unes determinades dades de la BD per fer unes determinades operacions.
    - La definició de les **dades** que s'autoritzen s'ha de poder fer amb diferents nivells de granularitat: a nivell global de tota la BD, a nivell de classe, a nivell d'atribut.
    - S'han de poder autoritzar **operacions** concretes sobre les dades: consulta, inserció, esborrat, modificació.

Fiabilitat

- **Regles d'integritat del model:** Condicions que les dades han de complir i que són inherents al model de dades que utilitza l'SGBD.
- **Restriccions d'integritat dels usuaris:** Condicions que les dades han de complir i que venen motivades per requisits dels usuaris de la BD.
- **Redundàncies controlades:**
  - Per exemple per millorar el rendiment de consultes.
  - És aconsellable que el mateix SGBD refaci el càlcul o que controli que el càlcul es refaci adequadament per evitar inconsistències.
- L'SGBD ha de **proporcionar mecanismes** per:
  - La **definició** de les restriccions d'integritat dels usuaris.
  - El **manteniment** de les regles d'integritat del model i de les restriccions d'integritat dels usuaris.
  - Facilitar el control de la redundància de les dades. Caldrà refer el càlcul de la dada redundant cada vegada que hi ha una modificació a les dades que serveixen per fer el càlcul.

Fiabilitat

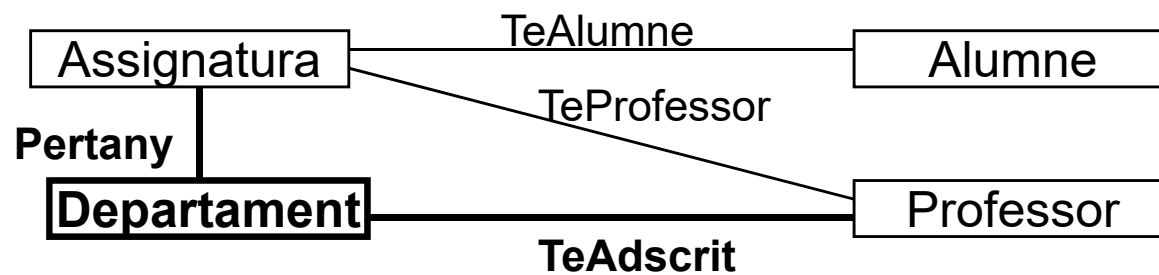
- **Integritat de les dades:** Les dades s'han de mantenir consistents.
- L'SGBD ha de garantir la **integritat de les dades** i la no perduda de dades mitjançant el concepte de transacció:
  - No s'han de perdre els efectes d'una transacció confirmada
  - S'han de desfer els canvis produïts per una transacció fallida.
- Amenaces:
  - **Cancel·lació voluntària o involuntària d'una transacció**
  - **Fallades del sistema**
  - **Fallades del sistema d'emmagatzematge**
- Per fer front a aquestes amenaces, és necessari que l'SGBD pugui fer una recuperació de les dades.
  - Mecanismes de recuperació dels SGBD (copies de seguretat, diari/log)

Conveniència

- **Flexibilitat als canvis:** Ha de ser fàcil fer canvis.

Canvis possibles:

- Canvis conceptuals: afegir/ suprimir atributs, classes d'objectes o associacions.

**Afegim la classe
Departament i les seves
associacions**

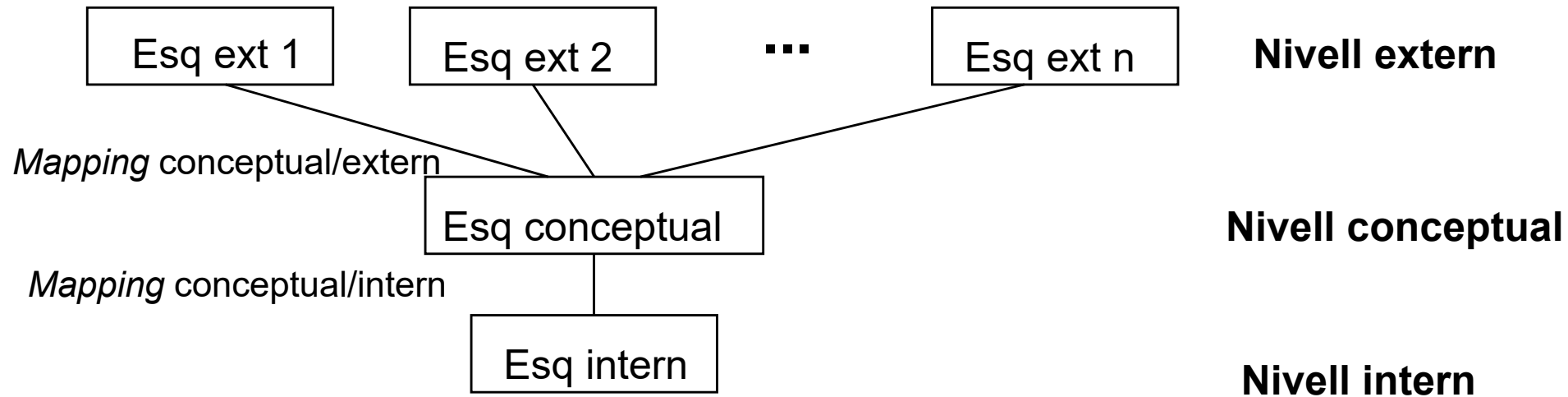
- Canvis a l'enregistrament físic de les dades.

- L'**arquitectura ANSI/SPARC** està orientada a l'obtenció de la independència física i lògica de les dades.

Conveniència

- Els usuaris han de poder fer consultes de qualsevol tipus i **complexitat** directament a l'SGBD.
- Aquestes consultes poden **no** ser **preestablertes** i l'SGBD ha de respondre immediatament, és a dir, sense que s'hagi d'escriure, compilar i executar un programa específic per a cada consulta.
- L'usuari ha de poder formular la consulta en un **llenguatge senzill i declaratiu**:
  - Que no requereixi coneixements de la representació física per a la formulació de la consulta.
  - El sistema l'ha d'interpretar directament.
- El llenguatge estàndard relacional, **SQL**, facilita l'assoliment d'aquest objectiu.
- Els SGBD inclouen la funció del **processament de consultes** que fa la transformació de la consulta a passos de baix nivell que la implementen i alhora l'optimitzen.

Arquitectura ANSI/SPARC d'un SGBD

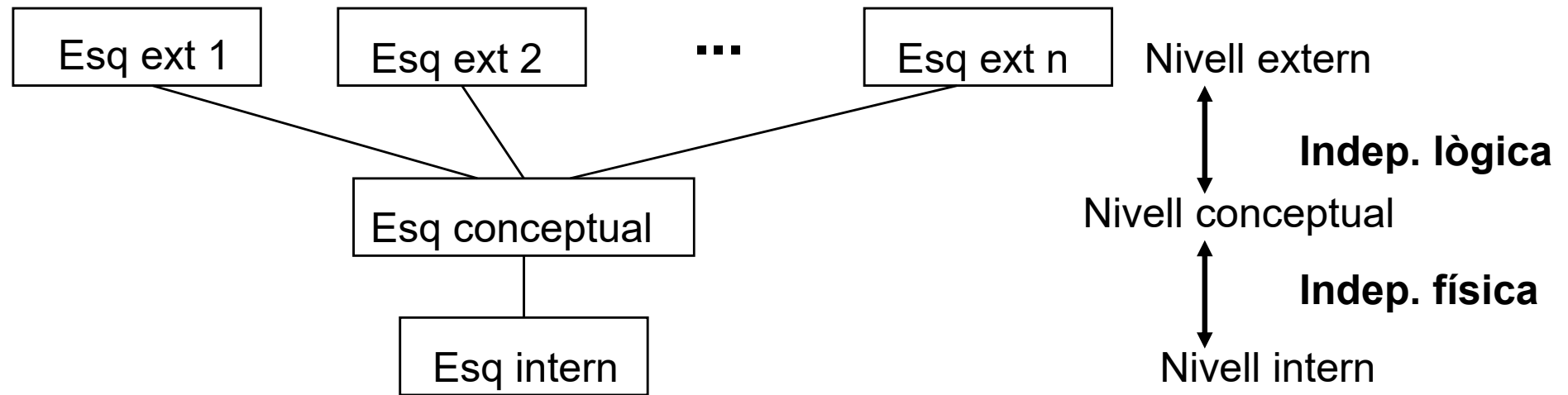

- **Nivell intern:** Correspon a l'emmagatzematge de les dades.
- **Nivell conceptual:** Correspon a l'estructura de la base de dades per a tota la comunitat d'usuaris.
- **Nivell extern:** Correspon a les diferents visions dels diferents tipus d'usuaris o aplicacions que utilitzen la BD. Hi haurà un esquema extern per cadascun.
- **Esquema:** Descripció d'elements que pertanyen a un determinat nivell.

Arquitectura ANSI/SPARC: Contingut dels esquemes

- **Esquema conceptual:** Conté la descripció de:
  - Classes d'objectes
  - Atributs
  - Associacions
  - Restriccions d'integritaten termes del model de dades de l'SGBD.
- **Esquema intern:** Conté la descripció de:
  - Organització dels fitxers que emmagatzemen la base de dades
  - Estructures de dades auxiliars que agilitzen l'accés (mètodes d'accés).
- **Esquema extern:** Conté:
  - Un subconjunt de dades de l'esquema conceptual
  - Dades calculables a partir de l'esquema conceptualque interessin a un determinat tipus d'usuari o aplicació.

Arquitectura ANSI/SPARC: Independència de les dades

- L'arquitectura de tres nivells ANSI/SPARC ens permet aconseguir:
  - Independència física de les dades.
  - Independència lògica de les dades.

Arquitectura ANSI/SPARC: Independència de les dades lògica i física

- **Independència física de les dades:**

- **Canvis a l'esquema intern:** No afecten a l'esquema conceptual ni als esquemes externs

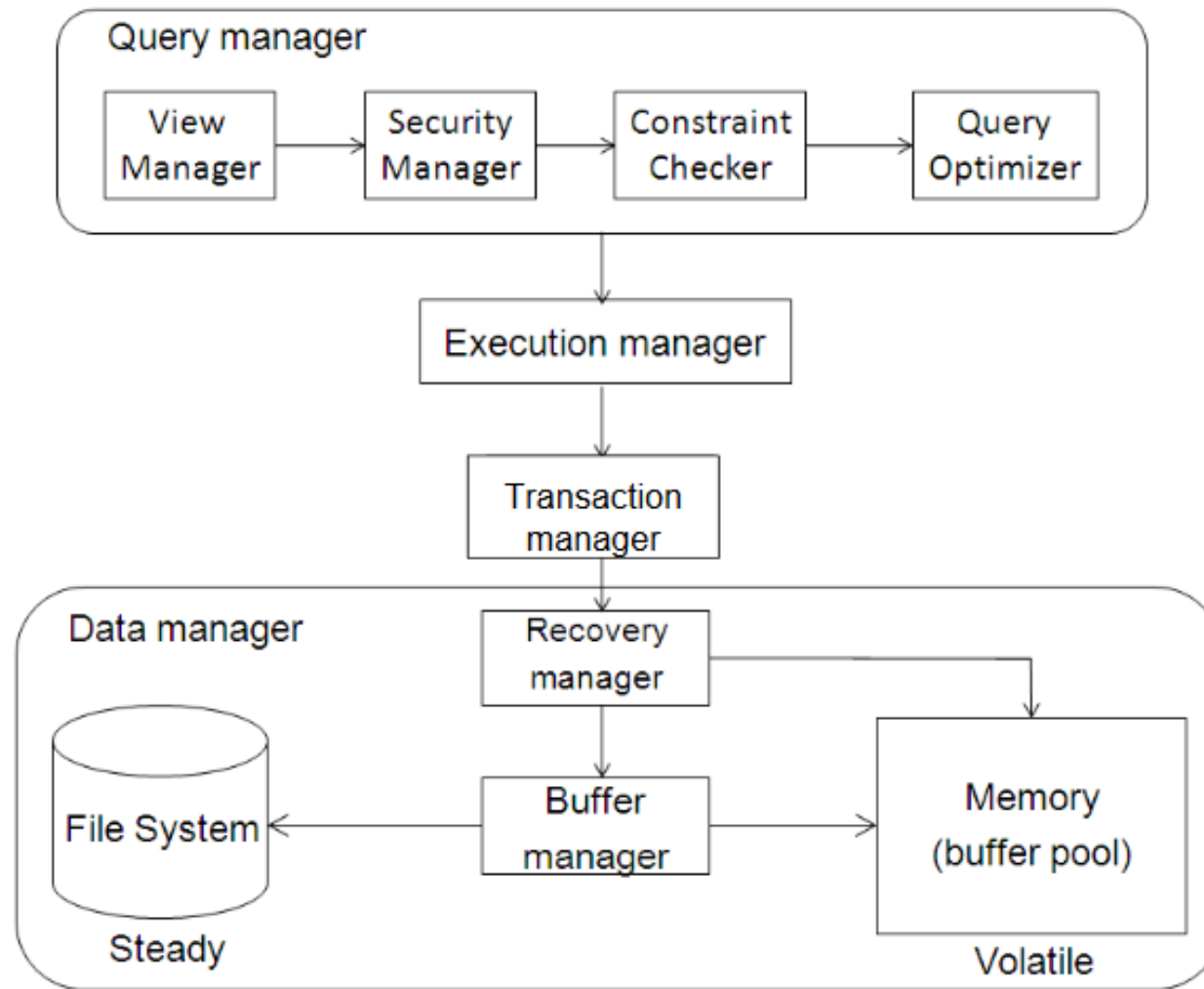
- Canvis possibles a l'esquema intern: canvis als mètodes d'accés, mida de les pàgines, etc.
    - Els programes d'aplicació i els usuaris directes no es veuran afectats per aquests canvis. En canvi, sí que caldrà refer les correspondències entre l'esquema conceptual i l'intern i, en la majoria de casos, caldrà refer la BD física.

- **Independència lògica de les dades:**

- **Canvis a l'esquema conceptual:** Un canvi d'aquest tipus no afectarà als esquemes externs que no facin referència a les classes, atributs o associacions modificats.
  - **Canvis als esquemes externs:** Un canvi en un esquema extern no afectarà als altres esquemes externs, ni l'esquema conceptual, ni l'esquema intern.

Arquitectura d'un SGBD

Usuaris de BD

- **Usuaris informàtics:**

- Dissenyadors de bases de dades
- Programadors d'aplicacions
- Administradors de la BD
- Implementadors de SGBD

- **Usuaris no informàtics:**

- **Usuaris paramètrics:**

- Usen programes d'aplicacions prèviament dissenyats, implementats i provats pels usuaris informàtics.
    - No han de conèixer la BD ni cap llenguatge de BD.

- **Usuaris finals:**

- Necessiten realitzar ocasionalment consultes (no previstes) a la BD i la informació a accedir pot ser diferent en cada ocasió.
    - Usen un llenguatge de consulta d'alt nivell.
    - Han de conèixer part de l'estructura de la BD i el llenguatge de consulta.